

C2184 Úvod do programování v Pythonu

8. Chyby a testování

Chyby v kódu

- **Syntaktické chyby** (*syntax errors*) - program nelze vůbec spustit
- **Výjimky** (*exceptions*) - program běží, ale nastane chyba v průběhu vykonávání
- **Systematické chyby** - z pohledu Pythonu je všechno v pořádku, program běží, ale nedělá to, co chceme

Syntaktické chyby

- Špatné odsazení, chybějící nebo nadbytečné závorky, dvojtečky apod.
- Program nelze vůbec spustit

```
[1]: a = # Chybí pravá strana přiřazení
```

```
File "/tmp/ipykernel_33757/1037938702.py", line 1
  a = # Chybí pravá strana přiřazení
    ^
SyntaxError: invalid syntax
```

```
[2]: if True:
print('Hello World!') # Chybí odsazení
```

```
File "/tmp/ipykernel_33757/2517544079.py", line 2
  print('Hello World!') # Chybí odsazení
  ^
IndentationError: expected an indented block
```

```
[3]: if True:
    print('Hello World!') # Odsazeno 4 mezerami
    print('') # Odsazeno tabulátorem
```

```
File "/tmp/ipykernel_33757/1622295480.py", line 3
  print('') # Odsazeno tabulátorem
  ^
```

TabError: inconsistent use of tabs and spaces in indentation

- Často se chyba odhalí až na následujícím řádku

```
[4]: import math
a = abs(math.sqrt((10 - 5)**2)) # Chybí konec závorky
print(a) # Python <=3.9 zjistí chybu až tady
```

```
File "/tmp/ipykernel_33757/1558618991.py", line 3
  print(a) # Python <=3.9 zjistí chybu až ta y
  ^
```

SyntaxError: invalid syntax

Výjimky (*exceptions*)

- Za běhu programu (*runtime*) se zjistí, že něco nelze vykonat -> vyhodí se výjimka
- Typ výjimky upřesňuje, proč to nelze:
  - Vestavěné typy výjimek: <https://docs.python.org/3/library/exceptions.html>
  - Většina knihoven obsahuje vlastní
  - Lze zadefinovat vlastní

Běžné typy výjimek

- `NameError` - snažíme se použít proměnnou, která neexistuje

```
[5]: print(b)
```

```
-----
NameError                                Traceback (most recent call
  last)
/tmp/ipykernel_33757/324135452.py in <module>
----> 1 print(b)
```

NameError: name 'b' is not defined

- `TypeError` - snažíme se udělat něco s hodnotou špatného typu

```
[6]: 'abc' + 5
```

```
-----  
TypeError                                Traceback (most recent call  
  ↪ last)  
/tmp/ipykernel_33757/475208171.py in <module>  
----> 1 'abc' + 5  
  
TypeError: can only concatenate str (not "int") to str
```

- ValueError - dáváme funkci argument správného typu, ale špatnou hodnotu

```
[7]: int('12a')
```

```
-----  
ValueError                                Traceback (most recent call  
  ↪ last)  
/tmp/ipykernel_33757/762838879.py in <module>  
----> 1 int('12a')  
  
ValueError: invalid literal for int() with base 10: '12a'
```

- ZeroDivisionError - snažíme se dělit nulou

```
[8]: x = 5  
y = 1 / (x - 5)
```

```
-----  
ZeroDivisionError                        Traceback (most recent call  
  ↪ last)  
/tmp/ipykernel_33757/2405872419.py in <module>  
      1 x = 5  
----> 2 y = 1 / (x - 5)  
  
ZeroDivisionError: division by zero
```

- IndexError - index je mimo rozsah

```
[9]: cisla = [1, 2, 8]  
cisla[3]
```

```
-----  
IndexError                                Traceback (most recent call  
  ↪ last)  
/tmp/ipykernel_33757/3525130419.py in <module>  
      1 cisla = [1, 2, 8]
```

```
----> 2 ciska[3]
```

```
IndexError: list index out of range
```

- KeyError - klíč chybí ve slovníku

```
[10]: slovník = {'a': 1, 'c': 4}
slovník['b']
```

```
-----
KeyError                                Traceback (most recent call
↳ last)
/tmp/ipykernel_33757/1506280042.py in <module>
      1 slovník = {'a': 1, 'c': 4}
----> 2 slovník['b']

KeyError: 'b'
```

- NotImplementedError - funkce nebo její část ještě není naimplementovaná

```
[11]: def median(numbers: list[float]) -> float:
        sorted_numbers = sorted(numbers)
        n = len(sorted_numbers)
        if n % 2 == 1:
            return sorted_numbers[n//2]
        else:
            raise NotImplementedError() # TODO add implementation for
↳ even n

print(median([2, 8, 5]))
print(median([2, 8, 5, 7]))
```

5

```
-----
NotImplementedError                      Traceback (most recent call
↳ last)
/tmp/ipykernel_33757/1827172339.py in <module>
      8
      9 print(median([2, 8, 5]))
---> 10 print(median([2, 8, 5, 7]))

/tmp/ipykernel_33757/1827172339.py in median(numbers)
      5         return sorted_numbers[n//2]
      6     else:
----> 7         raise NotImplementedError() # TODO add implementatio
↳ for even n
```

```
8
9 print(median([2, 8, 5]))
```

NotImplementedError:

- StopIteration - chceme další hodnotu od iterátoru, který se už vyčerpал

```
[12]: iterator = reversed('ab')
next(iterator)
next(iterator)
next(iterator)
```

```
-----
StopIteration                                Traceback (most recent call
↳ last)
/tmp/ipykernel_33757/616370458.py in <module>
      2 next(iterator)
      3 next(iterator)
----> 4 next(iterator)
```

StopIteration:

- RecursionError - rekurzivní funkce se zacyklila

```
[13]: def factorial(n: int) -> int:
      return n * factorial(n-1)

factorial(5)
```

```
-----
RecursionError                                Traceback (most recent call
↳ last)
/tmp/ipykernel_33757/1772359378.py in <module>
      2     return n * factorial(n-1)
      3
----> 4 factorial(5)
```

```
/tmp/ipykernel_33757/1772359378.py in factorial(n)
      1 def factorial(n: int) -> int:
----> 2     return n * factorial(n-1)
      3
      4 factorial(5)
```

... last 1 frames repeated, from the frame below ...

```
/tmp/ipykernel_33757/1772359378.py in factorial(n)
```

```

1 def factorial(n: int) -> int:
----> 2     return n * factorial(n-1)
3
4 factorial(5)

```

RecursionError: maximum recursion depth exceeded

Traceback

- Popisuje, kde nastala výjimka a jak se tam program dostal

```

[14]: def print_reciprocals(numbers: list[float]) -> None:
      for number in numbers:
          print_reciprocal(number)

def print_reciprocal(x: float) -> float:
    rec_x = reciprocal(x)
    print(f'Reciprocal of {x} = {rec_x}')

def reciprocal(x: float) -> float:
    return 1 / x

print_reciprocals([3, 2, 0, 4])

```

Reciprocal of 3 = 0.3333333333333333
 Reciprocal of 2 = 0.5

```

-----
ZeroDivisionError                                Traceback (most recent call
↳ last)
/tmp/ipykernel_33757/3304149666.py in <module>
     10     return 1 / x
     11
--> 12 print_reciprocals([3, 2, 0, 4])

/tmp/ipykernel_33757/3304149666.py in print_reciprocals(numbers)
     1 def print_reciprocals(numbers: list[float]) -> None:
     2     for number in numbers:
--> 3         print_reciprocal(number)
     4
     5 def print_reciprocal(x: float) -> float:

/tmp/ipykernel_33757/3304149666.py in print_reciprocal(x)
     4
     5 def print_reciprocal(x: float) -> float:
--> 6     rec_x = reciprocal(x)
     7     print(f'Reciprocal of {x} = {rec_x}')

```

```

8
/tmp/ipykernel_33757/3304149666.py in reciprocal(x)
8
9 def reciprocal(x: float) -> float:
---> 10     return 1 / x
11
12 print_reciprocals([3, 2, 0, 4])
ZeroDivisionError: division by zero

```

Otázky:

Následující program vyhodí výjimku. Jaký bude traceback?

(A)	(B)	(C)	(D)
<module>	<module>	<module>	<module>
foo(5)	foo(5)	foo(5)	foo(5)
spam(0)	spam(0)	eggs(1)	eggs(1)
	eggs(1)		spam(0)

```

def foo(n):
    for i in range(n):
        if i % 2 == 0:
            spam(i)
        else:
            eggs(i)

```

```

def spam(i):
    return 1 / (i+1)

```

```

def eggs(i):
    result = []
    for j in range(i):
        spam(i)
    return result[i]

```

foo(5)

Ošetření výjimky

- Když se umíme s konkrétní výjimkou nějak vyrovnat
- Výjimku odchytíme pomocí bloku `try...except`

```
[15]: import math
```

```
def reciprocal(x: float) -> float:
    print(f'Calculating 1/{x}...')
    try:
        result = 1 / x
        print('Division completed without problems')
        return result
    except ZeroDivisionError:
        print("Sorry, can't divide by zero `\_(\[ ])\_/'")
        return math.nan # Not-a-number
```

[16]: reciprocal(5)

Calculating 1/5...
Division completed without problems

[16]: 0.2

[17]: reciprocal(0)

Calculating 1/0...
Sorry, can't divide by zero `_(\[ ])_/'

[17]: nan

Kombinace výjimek

```
[18]: try:
    number = int(input())
    result = 1 / number
    print(f'OK: {result}')
except ZeroDivisionError:
    print('Nulou nelze dělit!')
except ValueError:
    print('Nemůžu převést zadaný vstup na číslo!')
except (RuntimeError, TypeError, NameError):
    pass # jako by se chyba nestala (nedoporučuje se)
except:
    print('Chyba vole!')
    raise # výjimka se znovu vyvolá
```

Nemůžu převést zadaný vstup na číslo!

Použití odchycené výjimky

- Pomocí except...as...


```
[19]: try:
      result = 5 / 0
      print(result)
      except ZeroDivisionError as err:
          print(f'Došlo k chybě ({err})!')
```

Došlo k chybě (division by zero)!

try ... except ... else ... finally

```
[20]: def reciprocal(x: float) -> float:
      try:
          result = 1 / x
      except ZeroDivisionError:
          print('Nulou nelze dělit')
          result = math.inf
      else:
          print('Proběhlo bez výjimky!')
      finally:
          print('Já se provedu pokaždé')
      return result
```

```
[21]: reciprocal(0)
```

Nulou nelze dělit
Já se provedu pokaždé

```
[21]: inf
```

```
[22]: reciprocal(5)
```

Proběhlo bez výjimky!
Já se provedu pokaždé

```
[22]: 0.2
```

```
[23]: def reciprocal(x: float) -> float:
      try:
          return 1 / x
      except ZeroDivisionError:
          print('Nulou nelze dělit')
          return math.inf
      else:
          print('Proběhlo bez výjimky!')
      finally:
          print('Já se FAKT provedu pokaždé')
```

```
[24]: reciprocal(0)
```

Nulou nelze dělit
Já se FAKT provedu pokaždé

```
[24]: inf
```

```
[25]: reciprocal(5)
```

Já se FAKT provedu pokaždé

```
[25]: 0.2
```

Vyhození výjimky

- Pomocí klíčového slova raise
- Výjimku vytvoříme:
  - ExceptionType()
  - ExceptionType('Error message')

```
[26]: def factorial(n: int) -> int:
      """Return factorial of a non-negative integer n."""
      if not isinstance(n, int):
          raise TypeError('n must be int')
      if n < 0:
          raise ValueError('Cannot calculate factorial of a negative_
↪number.')
      result = 1
      for i in range(1, n+1):
          result *= i
      return result
```

```
[27]: factorial(10)
```

```
[27]: 3628800
```

```
[28]: factorial(-5)
```

```
-----
ValueError                                Traceback (most recent call
↪last)
/tmp/ipykernel_33757/3591406149.py in <module>
----> 1 factorial(-5)

/tmp/ipykernel_33757/2601077873.py in factorial(n)
```

```

4         raise TypeError('n must be int')
5     if n < 0:
----> 6         raise ValueError('Cannot calculate factorial of a
↳negative number.')
7         result = 1
8         for i in range(1, n+1):

```

ValueError: Cannot calculate factorial of a negative number.

[29]: factorial(2.5)

```

-----
TypeError                                Traceback (most recent call
↳last)
/tmp/ipykernel_33757/198808047.py in <module>
----> 1 factorial(2.5)

/tmp/ipykernel_33757/2601077873.py in factorial(n)
2     """Return factorial of a non-negative integer n."""
3     if not isinstance(n, int):
----> 4         raise TypeError('n must be int')
5     if n < 0:
6         raise ValueError('Cannot calculate factorial of a
↳negative number.')

```

TypeError: n must be int

return vs raise

- Oba ukončují běh funkce
- return x - úspěšné ukončení, **vrátí se** návratová hodnota x
- raise x - selhání, **vyhodí se** výjimka x

```

[30]: def fluffy(n):
      if n == 0:
          return 'OK'
      elif n == 1:
          return ValueError(n)
      else:
          raise ValueError(n)

```

[31]: fluffy(0) # Úspěšné ukončení, výsledkem je řetězec 'OK'

[31]: 'OK'

```
[32]: fluffy(1) # Úspěšné ukončení, výsledkem je objekt (výjimka) typu ValueError
```

```
[32]: ValueError(1)
```

```
[33]: fluffy(2) # Selhání, vyhodí se výjimka typu ValueError
```

```
-----  
ValueError                                Traceback (most recent call  
  ↳last)  
/tmp/ipykernel_33757/4106714567.py in <module>  
----> 1 fluffy(2) # Selhání, vyhodí se výjimka typu ValueError  
  
/tmp/ipykernel_33757/1536240589.py in fluffy(n)  
      5         return ValueError(n)  
      6     else:  
----> 7         raise ValueError(n)  
  
ValueError: 2
```

- Pouhé `raise` lze využít v bloku `except` - znovu vyhazuje odchycenou výjimku

```
[34]: def reciprocal(x: float) -> float:  
      try:  
          return 1 / x  
      except Exception as ex:  
          print(f'Nastala výjimka ({ex})')  
          raise
```

```
[35]: reciprocal(0)
```

Nastala výjimka (division by zero)

```
-----  
ZeroDivisionError                        Traceback (most recent call  
  ↳last)  
/tmp/ipykernel_33757/367152496.py in <module>  
----> 1 reciprocal(0)  
  
/tmp/ipykernel_33757/2298311456.py in reciprocal(x)  
      1 def reciprocal(x: float) -> float:  
      2     try:  
----> 3         return 1 / x  
      4     except Exception as ex:  
      5         print(f'Nastala výjimka ({ex})')
```

ZeroDivisionError: division by zero

Otázky:

Co vypíše následující program?

(A)	(B)	(C)	(D)
Foo	Foo	Foo	Foo
0	0	0	0
Yikes	Yikes	Yikes	Foo
Ni	Boo	Foo	Yikes
	Ni	2	Boo
			Oh

```
def foo(x, y):
    result = x // y
    print('Foo')
    return result

def bar(n):
    try:
        a = foo(n, n-1)
    except ZeroDivisionError:
        print('Yikes')
    finally:
        return a

def blob(n):
    try:
        for i in range(n):
            print(bar(i))
    except ZeroDivisionError:
        print('Boo')
    except ValueError:
        print('Bang')
    except:
        print('Ni')

try:
    blob(3)
except:
    print('Oh')
```

Testování

- Umožňuje automaticky zkontrolovat, jestli se funkce chová tak, jak očekáváme

- Test = popis očekávaného chování na konkrétním vstupu
- Výsledek testu:
  - *pass* - test prošel, chová se podle očekávání :)
  - *fail* - test neprošel, chová se jinak :(
- Moduly na testování: doctest, pytest, unittest...

doctest

- Testy v dokumentaci funkce
  - Vypadají jako interaktivní Python
- Modul doctest kontroluje, jestli se funkce chová tak, jak to popisují testy
- Více na <https://docs.python.org/3/library/doctest.html>
- Testy jsou zároveň dokumentací :)
- Nerozlišuje return, print a raise :(
- Neumí input :(

```
[1]: def cube_area(a: float) -> float:
      """Vrací povrch krychle o straně a.
      >>> cube_area(1)
      6
      >>> cube_area(0.5)
      1.5
      """
      return 6 * a**3
```

- Spuštění doctestu přímo z programu:

```
[2]: import doctest
      doctest.testmod()
```

```
*****
File "__main__", line 5, in __main__.cube_area
Failed example:
    cube_area(0.5)
Expected:
    1.5
Got:
    0.75
*****
1 items had failures:
  1 of  2 in __main__.cube_area
***Test Failed*** 1 failures.
```

[2]: TestResults(failed=1, attempted=2)

- Spuštění doctestu z příkazového řádku:
python -m doctest my_script.py
- Ukecaný mód (*verbose*) - vždy vypíše details ke každému testu a počet prošlých a všech testů:
python -m doctest -v my_script.py
- Doctesty mohou být v samostatném souboru, testy pak spustíme:
python -m doctest my_tests.txt
- Testování vyhození výjimky:
  - Kontroluje se pouze první a poslední řádek tracebacku

```
[1]: def factorial(n: int) -> int:
      """Return the factorial of n, an integer >= 0.
      >>> [factorial(n) for n in range(6)]
      [1, 1, 2, 6, 24, 120]
      >>> factorial(-1)
      Traceback (most recent call last):
          ...
      ValueError: n must be >= 0
      """
      if not n >= 0:
          raise ValueError('n must be >= 0')
      result = 1
      factor = 2
      while factor <= n:
          result *= factor
          factor += 1
      return result
```

```
[2]: import doctest
      doctest.testmod()
```

[2]: TestResults(failed=0, attempted=2)

- Testování hodnot typu float:
  - Potřeba zaokrouhlení nebo naformátování kvůli numerickým nepřesnostem

```
[1]: def foo(n, x):
      """
      >>> foo(10, 1/10)
      1.0
      >>> round(foo(10, 1/10), 6)
```

```

1.0
"""
suma = 0.0
for i in range(n):
    suma += x
return suma

```

```
[2]: import doctest
doctest.testmod()
```

```

*****
File "__main__", line 3, in __main__.foo
Failed example:
    foo(10, 1/10)
Expected:
    1.0
Got:
    0.9999999999999999
*****
1 items had failures:
  1 of  2 in __main__.foo
***Test Failed*** 1 failures.

```

```
[2]: TestResults(failed=1, attempted=2)
```

- I pokud projdou všechny testy, neznamená to, že funkce je správná!

```
[1]: def add(a, b):
    """Vrať součet parametrů a, b.
    >>> add(2, 2)
    4
    >>> add(0, 0)
    0
    """
    return a * b

```

```
[2]: import doctest
doctest.testmod()
```

```
[2]: TestResults(failed=0, attempted=2)
```

Debugging

- Proces odstraňování chyb (*bug* = chyba)
- Většina vývojových prostředí poskytuje pomůcky pro debugování

Debugging ve VSCode

- Vytvoření *breakpointu* (červený puntík): kliknutím před číslo řádku (F9)
- Spuštění debugovacího režimu:
  - V Jupyter Notebooku: “Debug Cell” u tlačítka ►
  - Ve skriptu: “Run and Debug” na levé liště (F5)
- Debugovací režim:
  - Zastaví vykonávání programu na prvním breakpointu nebo při vyhození výjimky
  - Zobrazuje traceback a aktuální obsah proměnných
  - Možnost krokování:
    - * *Continue* - na další breakpoint
    - * *Step Over* - na další řádek
    - * *Step Into* - do funkce
    - * *Step Out* - ven z funkce
    - * *Disconnect* - ukončí debugovací režim
  - Debug Console - možnost vypisovat/vyhodnocovat výrazy za běhu programu

```
[1]: def fibonacci(n: int) -> list[int]:  
    """Spočítej prvních n prvků Fibonacciho posloupnosti (ŠPATNĚ)"""  
    x = []  
    a = 0  
    b = 1  
    for a in range(n):  
        x.append(b)  
        c = a + b  
        a = b  
        b = c  
    return x  
  
numbers = fibonacci(8)  
print(*numbers)
```

1 1 2 4 7 11 16 22

Příkaz assert

- Ověřuje, že náš předpoklad je splněn, jinak skončí chybou
- Spuštěním Pythonu s prepínačem `-0` (tj. `python -0 script.py`) ignorujeme všechny asserty

```
[2]: import math
```

```
a = 5
assert a >= 0, 'a must be non-negative'
print(math.sqrt(a))
```

2.23606797749979

```
[3]: a = -5
assert a >= 0, 'a must be non-negative'
print(math.sqrt(a))
```

```
-----
AssertionError                                Traceback (most recent call
↳ last)
/tmp/ipykernel_33947/674718260.py in <module>
      1 a = -5
----> 2 assert a >= 0, 'a must be non-negative'
      3 print(math.sqrt(a))

AssertionError: a must be non-negative
```

```
[4]: def celsius_to_kelvin(temperature_C: float) -> float:
      ZERO_C = -273.15
      assert isinstance(temperature_C, (float, int)), 'temperature_C_
↳ must be float'
      assert temperature_C >= ZERO_C, 'Colder than absolute zero!'
      return temperature_C - ZERO_C
```

```
[5]: celsius_to_kelvin(-300)
```

```
-----
AssertionError                                Traceback (most recent call
↳ last)
/tmp/ipykernel_33947/2135464965.py in <module>
----> 1 celsius_to_kelvin(-300)

/tmp/ipykernel_33947/1847178153.py in celsius_to_kelvin(temperature_C
      2     ZERO_C = -273.15
      3     assert isinstance(temperature_C, (float, int)),
↳ 'temperature_C must be float'
----> 4     assert temperature_C >= ZERO_C, 'Colder than absolute zer
↳ '
      5     return temperature_C - ZERO_C

AssertionError: Colder than absolute zero!
```

Statická typová kontrola - modul mypy

- Umožňuje zkontrolovat, jestli funkce pracují se správnými typy
- Statická kontrola = kontrolujeme kód, aniž bychom ho spouštěli

Spuštění mypy

- Spuštění kontroly z příkazového řádku:
`python -m mypy my_program.py`
- Pokud nemáme nainstalovaný mypy, musíme ho nejdřív nainstalovat (pomocí modulu pip):
`python -m pip install mypy`
(Pokud nemáme ani pip: `sudo apt install python3-pip` (Ubuntu))

Rozšiřující učivo

pytest

- Modul pro testování (alternativa doctestu)
- Prochází všechny soubory `test_*` a složky `test*`
- Používá `assert` pro validaci
- Více na <https://docs.pytest.org/en/latest/>

```
[ ]: # inc.py:  
  
def inc(x):  
    return x + 1
```

```
[ ]: # test_inc.py:  
  
def test_answer():  
    assert inc(3) == 5
```

pytest - parametrize

```
[ ]: import pytest  
@pytest.mark.parametrize("test_input, expected", [  
    ("3+5", 8),  
    ("2+4", 6),  
    ("6*9", 42),  
)  
def test_eval(test_input, expected):  
    assert eval(test_input) == expected
```